

Na základě výše uvedených kategorií byl vytvořen hospitační arch. Jeho prostřednictvím lze posuzovat výuku z hlediska a) výskytu příležitostí pro rozvoj kompetence k učení ve výuce, b) počtu žáků, kterých se situace týká, na které situace působí. Tento nástroj byl vytvořen a je podrobně popsán Kasíkovou a Žákem (2011).

2.6.4.2 Dotazník

Dalším příkladem uchopení kompetence k učení, tentokrát těsněji svázaným s určitým oborovým obsahem, konkrétně učivem zeměpisu, je práce Knez (2015), resp. Knez, Konečník Kotník (2015). Opírají se o výsledky výzkumu, který byl prováděn prostřednictvím dotazníků mezi 200 žáky 6. až 9. ročníku ZŠ a řízených rozhovorů s jejich učiteli (do této části výzkumu bylo zahrnuto šest učitelů zeměpisu na ZŠ). Zkoumanou kategorií kompetencí byla tzv. *samoregulační kompetence*, jejíž vymezení vychází z práce Pečjaka a Košira (2003). Její obsahové vymezení je velmi blízké kompetenci k učení, jak ji chápeme v českém prostředí. K samoregulační kompetenci zahrnují výše uvedení autoři tyto aspekty:

- vnímání učení jako procesu, do kterého je žák aktivně zapojen,
- využívání rozličných (tj. většího počtu) strategií učení,
- plánování a organizování učení,
- hledání sociální pomoci u kompetentních osob,
- důvěra v účinnost (svých) vlastních učebních metod,
- kontrola nad vlastním učením,
- realistické sebehodnocení,
- připravenost změnit způsob učení.

V práci Kneze (2015) lze dohledat i konkrétní formulace otázek, které byly kladeny žákům a jejich učitelům. Tyto formulace považujeme za inspirativní pro účely tvorby úloh, resp. otázek zjišťujících úroveň kompetence k učení u českých žáků.

Jako příklad uvádíme následující položky z hodnotícího archu (souhlas, resp. nesouhlas s tvrzením je vyjadřován pomocí pětistupňové Lickertovy škály):

- a) Pokud máš v zeměpise pochopit, jak jsou provázány jednotlivé jevy v prostoru, a vysvětlit, jak se vzájemně ovlivňují, vybereš si následující způsob učení:
- Snažím se porozumět oběma pojmům a pak hledám vztah mezi nimi.
 - O vysvětlení požádám učitele/učitelku.
 - O vysvětlení požádám spolužáka.
 - Vysvětlení hledám v učebnicích.
 - Vysvětlení hledám v atlase a ostatních mapách.
 - Vysvětlení hledám v jiných učebnicích, knihách a internetových zdrojích.
 - Vysvětlení hledám ve svých starších zápiscích (poznámkách) v sešitě.
 - Jiné: